

A panama papers

EVALUERING:

1. Vurderer verdien av noe, i tillegg til å beskrive.
2. Stiller krav om systematikk og metode som det må kunne redegjøres for.
3. Innebærer at noen betrakter og stiller seg utenfor det som skal evalueres, med mer eller mindre avstand.
4. Forutsetter at det finnes et faktagrunnlag, evt. annen tilstrekkelig konkret informasjon, som definerer hva som skal måles og hva som er godt eller dårlig.

GRAVEJOURNALISTIKK:

1. Vurderer nyhetsverdien av noe, i tillegg til å beskrive. Nyhetsspråket skiller seg fra evalueringsspråket med å være mer kortfattet – og mer pyramideformet.
2. Stiller krav om systematikk og metode som det må kunne redegjøres for.
3. Innebærer at du som journalist har en kritisk tilnærming og en nødvendig avstand til det som skal undersøkes.
4. Forutsetter at det finnes et faktagrunnlag, evt. annen tilstrekkelig konkret informasjon, skriftlige og muntlige kilder som definerer hva har skjedd, for å avdekke det som er kritikkverdig.

KILDEN

- Süddeutsche Zeitung ble kontaktet av en anonym kilde
- De har snakket med ham/hun på flere ulike krypterte kanaler.
- Hvorfor gjør kilden dette? Vedkommende vil gjøre kriminaliteten kjent for offentligheten.

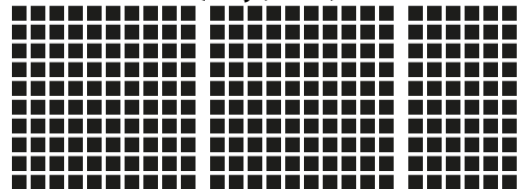
• *«For the record: I do not work for any government or intelligence agency and I never have»*

Volume of data compared to previous leaks

1,7 GB
Cablegate/Wikileaks (2010)

■ ■

260 GB
Offshore Leaks/ICIJ (2013)

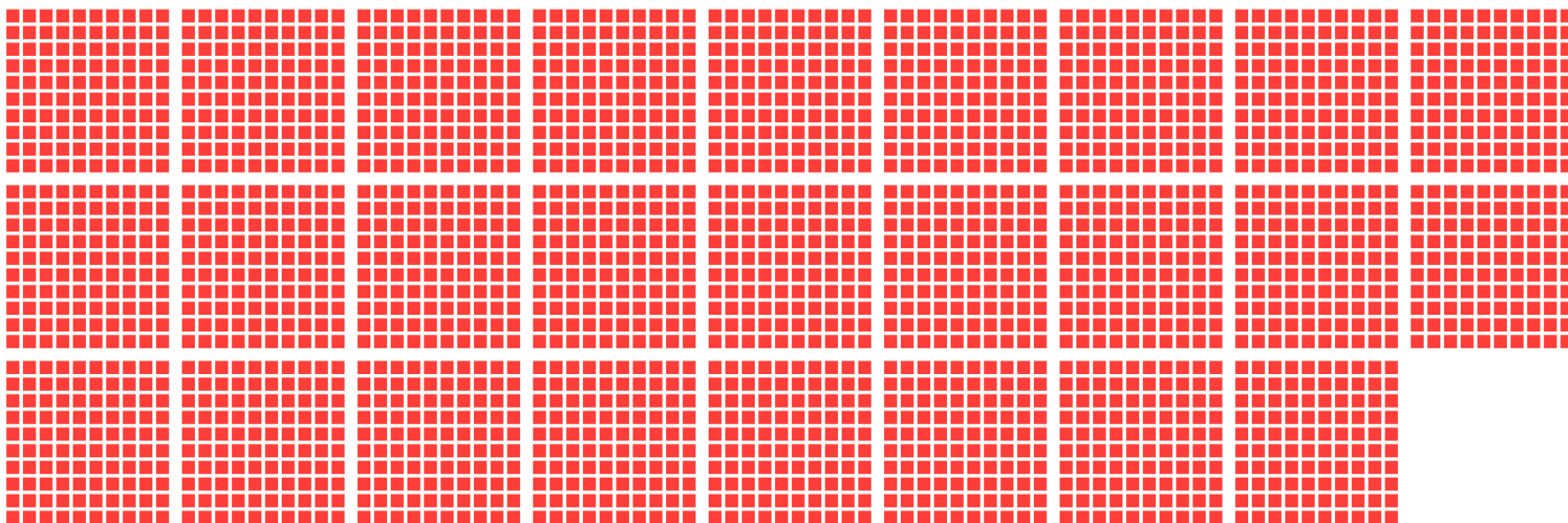
4 GB
Luxemburg Leaks/ICIJ (2014)

■ ■ ■ ■

3,3 GB
Swiss Leaks/ICIJ (2015)

■ ■ ■ ■ ■

≈ 2,6 TB
Panama Papers/ICIJ (2016)

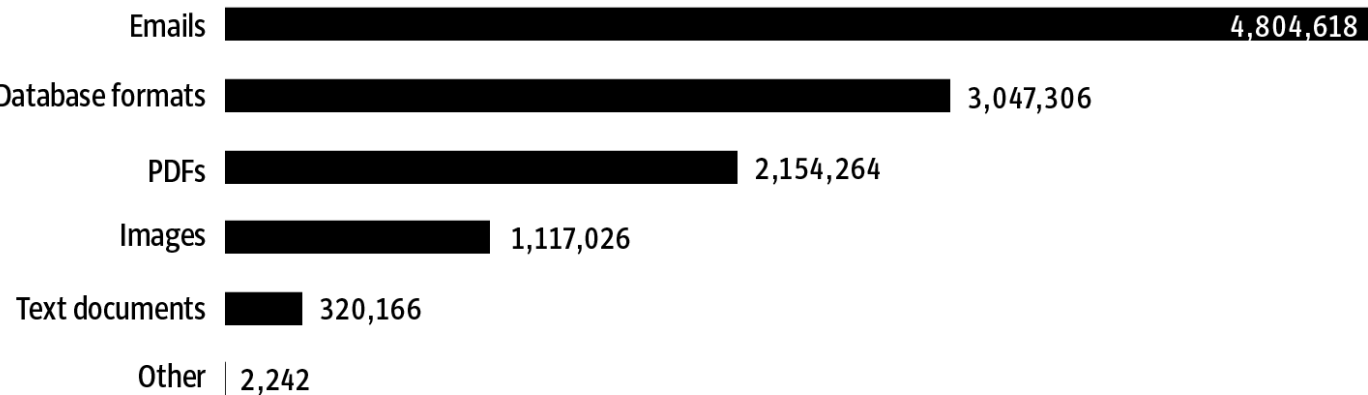

HVA BESTÅR LEKKASJEN AV?

- 2,6 terrabytes av hemmelige dokumenter = 11,5 millioner filer
- Fra Mossack Fonseca - et av verdens største selskaper som selger hylleselskaper i skatteparadis
- Mer enn 214. 000 postkasseselskap i skatteparadis

The structure of the leak

The 11,5 millionen contain the following file types

SAMARBEIDET

Hvordan klarte 400 journalister å holde tett i et år?

ICIJ

- Har koordinert prosjektet
- Gjorde materialet søkbart
- Laget nye verktøy for partnerne
- Leverte internasjonalt stoff
- Koordinerte også samarbeid under Bahamas Leaks, Swiss Leaks og Lux Leaks

«Leave your
ego at the
door. If not,
don't join.»

Marina Walker, prosjektleder i ICIJ.

SYSTEMET

- Hvert selskap har sin mappe
  - Eposter, kontrakter, transkripsjoner, skannede dokumenter, pass.
  - Det kan være flere tusen sider i hver mappe.
- Dataen ble indeksert og «skrapet»
  - Dokumentene ble lastet opp og gjort søkbare via OCR, optical character recognition.

GRAVEJOB BEN

- Nye verktøy
- Validere
- Analysere
- Systematisere
- Kategorisere
- Tålmodighet!

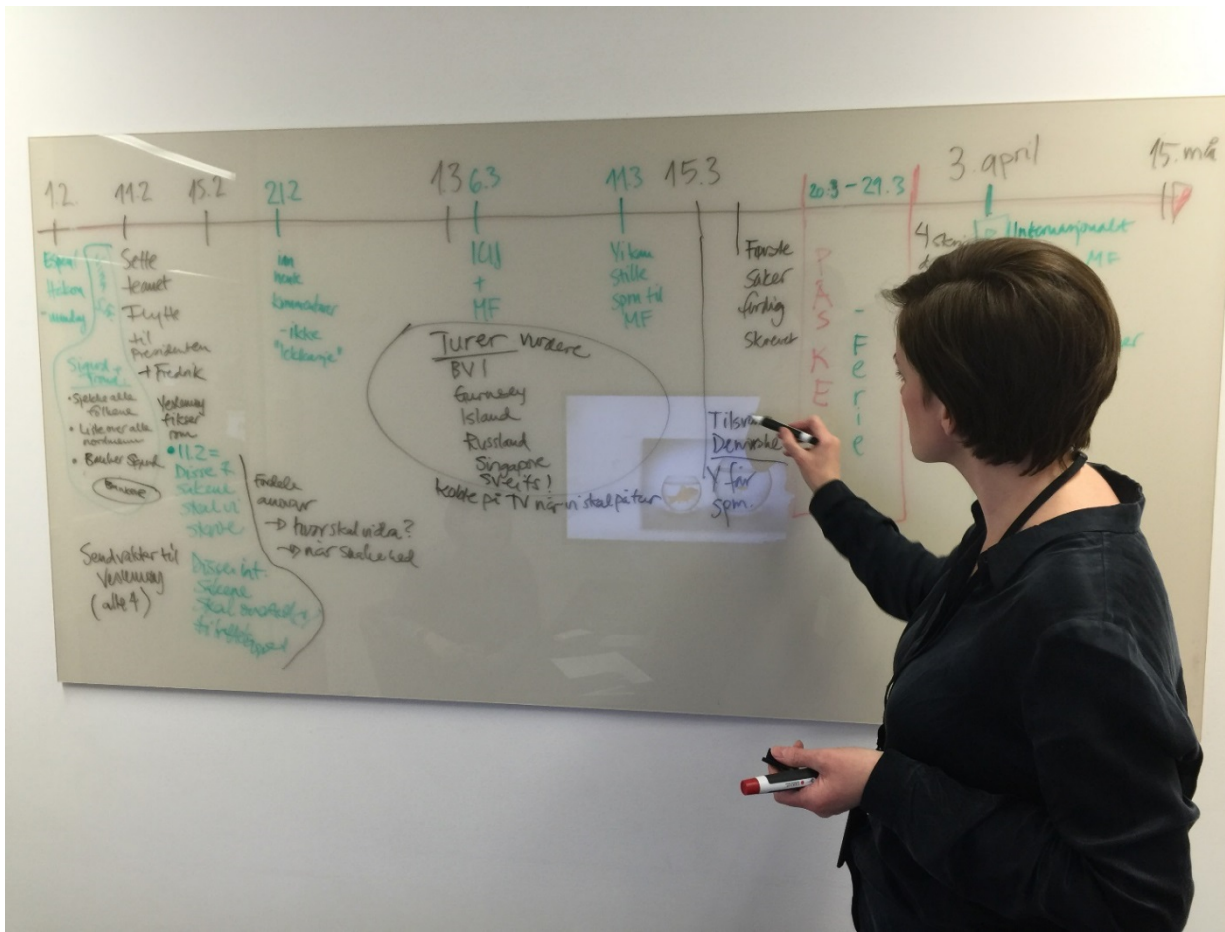

RESEARCH

- For hvert navn vi fant:
  - Rollen i nettverket
  - Hvor kommer pengene fra?
  - Hvor går pengene?
  - Er strukturen lovlig?
- Undersøkelse av flere tusen spor
  - Forstå språk og begreper skapt for hemmelighold
  - Åpne kilder
  - Ekspertkilder
  - Bidra til hverandres jakt

PRIORITERINGER OG INVOLVERING

- Norske hovedspor
- Internasjonale forpliktelser

- Following the meeting in Norway, Yara's outside counsel De Brauw Blackstone Westbroek provided EuroChem with its investigation report dated 11 April 2014 (the "De Brauw Report").
- The De Brauw Report contained compelling documentary evidence suggesting the following:
  - The 1st and 2nd Defendants had received corrupt commission payments amounting to US\$1,141,904 and US\$1,058,705 respectively during the years 2004 – 2009 from Balderton.

KONFRONTASJON

- Internasjonal sperrefrist
- Tidlig for oss, sent for andre
- Helt andre arbeidsforhold i andre land
- Felles konfrontasjon av Mossack Fonseca

KVALITETSSIKRING

- «Djvelens advokater»
- Alle hovedsaker lest av redaktører
- Juridisk gjennomgang

A panama papers dokumentene

BRUDD – OG IKKE BRUDD PÅ GOD PRESSESKIKK. HVA LÆRER VI AV DET?

PFU om DNB-klagen: Utvalget er enig med klageren i at han er identifisert i en klanderverdig kontekst. Omtalen av Panama-papirene har vært omfattende og dagsordenssettende, nasjonalt og globalt. Nettopp derfor mener utvalget at det er svært viktig at fakta er korrekte og presisjonsnivået høyt.

Utvalget vil særskilt vise til VVP punkt 3.2 der det blant annet heter: «Vær kritisk i valg av kilder og kontroller at opplysninger som gis er korrekte». Slik utvalget ser det, retter den etterfølgende korrigeringen/presiseringen ikke opp det opprinnelige overtrampet i denne saken.

Aftenposten har brutt god presseskikk.

PFU om Høegh-saken: Aftenposten var imidlertid, slik utvalget ser det, i sin fulle rett til å beskrive hvordan Høegh gjennom en årrekke, fullt lovlig, har etablert et førtitalls selskap i skatteparadis for å drive sin internasjonale virksomhet. Dette må anses som informasjon av samfunnsmessig betydning. Utvalget registrerer at det gjentas flere ganger i omtalen at det *ikke* er avdekket lovbrudd, og klager kommer tydelig til orde med sin versjon, i tråd med kravet i Vær Varsom-plakatens punkt 4.14. Det registreres også at det ikke er påvist faktiske feil som skulle innebære brudd på plakatens punkt 3.2 om kontroll av opplysninger.

Aftenposten har ikke brutt god presseskikk

NOEN KONSEKVENSER

- Flere politikere og toppledere har gått av
- Nyvalg på Island, 29. oktober.
- EU-kommisjonens gransking, både av Panama Papers og Bahamas Leaks
- 12 tyske banker er satt under etterforskning
- En internasjonal debatt om skatt og hemmelighold
- Nordea-gransking, stengt en rekke kontoer
- DNB-gransking, brudd på egne etiske retningslinjer
- En rekke nordmenn har kontaktet skattemyndighetene om skjulte formuer – de etablerte hotline i april.
- Arbeidet fortsetter, både i Norge og internasjonalt

ARBEIDET FORTSETTER OGSÅ I AFTENPOSTEN

